

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การบรรจุนักเรียนนายร้อยที่เสียชีวิตเข้ารับราชการเป็นกรณีพิเศษ

กระทรวงกลาโหมได้มีหนังสือ ที่ กท ๐๒๐๒/๘๓๗ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า นักเรียนนายร้อยพจนาด ลักษณะศิริ ซึ่งเป็นนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่สี่ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ประสบอุบัติเหตุจมน้ำเสียชีวิต เนื่องจากการเข้าช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนนายร้อยที่ร่วมทีมขณะทำการฝึกข้ามลำน้ำที่ค่ายฝึกจูโจม ของโรงเรียนทหารราบ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ซึ่ง คณะกรรมการข้าราชการทหารพิจารณาแล้วเห็นว่า การเสียชีวิตของนักเรียนนายร้อยพจนาด เป็นการแสดงถึงความกล้าหาญและความเสียสละ จึงสมควรที่ทางราชการจะได้พิจารณาบรรจุเข้ารับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตร ได้รับเงินเดือนระดับ น.๑ ชั้น ๓ (สอบไล่ได้ชั้นปีที่สาม) ตั้งแต่วันที่เสียชีวิตเป็นกรณีพิเศษ เพื่อตอบแทนวีรกรรมอันกล้าหาญเด็ดเดี่ยว เพื่อเป็นเกียรติแก่ วงศ์ตระกูลและสิทธิของทายาทที่จะได้รับบำเหน็จบำนาญตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ในการนี้กระทรวงกลาโหมได้รายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ การบรรจุนักเรียนนายร้อยพจนาดฯ เข้ารับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรเป็นกรณีพิเศษ เช่นเดียวกับที่คณะรัฐมนตรีได้เคยพิจารณาอนุมัติให้บรรจุนักเรียนนายร้อยเข้ารับราชการและ แต่งตั้งยศเป็นกรณีพิเศษย้อนหลังมาแล้ว ๒ ราย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๙ และปี พ.ศ. ๒๕๓๓

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว เห็นว่า สภาพบุคคลของนักเรียนนาย ร้อยพจนาดฯ สิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ จึงไม่อาจบรรจุนักเรียนนายร้อย พจนาดฯเข้ารับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรย้อนหลังได้ เนื่องจากกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑ กำหนด หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบรรจุบุคคลเข้ารับราชการทหารไว้ชัดเจน และบทกฎหมายดังกล่าวมิได้ บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการเป็นอย่างอื่น ดังนั้น คณะรัฐมนตรีจึงไม่อาจมีมติยกเว้น การปฏิบัติตามกฎหมายได้ ต่อมากระทรวงกลาโหมได้มีหนังสือขอทบทวนการบรรจุนักเรียนนาย ร้อยพจนาดฯ ให้เข้ารับการบรรจุรับราชการทหารตั้งแต่วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ก่อนวันที่ เสียชีวิตและยังมีสภาพเป็นบุคคลอยู่ ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเห็นว่า การดำเนินการบรรจุ แต่งตั้งนักเรียนนายร้อยพจนาดฯ ย้อนหลังดังกล่าวเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจของกระทรวงกลาโหม ที่จะพิจารณาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑ ไม่จำเป็นต้องเสนอขอ อนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี และหากยังมีปัญหาว่าการบรรจุแต่งตั้งย้อนหลังจะกระทำได้หรือไม่ กระทรวงกลาโหมสมควรหารือไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาโดยตรง

ส่งพร้อมหนังสือที่ นร ๐๖๐๑/๐๑๘๒ ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมเห็นว่า การบรรจุนักเรียนนายร้อยพจนานาฯ เข้ารับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรย้อนหลังไปก่อนวันที่เสียชีวิตตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑ ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑ มีประเด็นเกี่ยวกับข้อกฎหมายบางประการ จึงขอหารือดังนี้

๑. กระทรวงกลาโหมจะสามารถบรรจุนักเรียนนายร้อยพจนานาฯ เข้ารับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรย้อนหลังไปก่อนวันที่เสียชีวิตได้หรือไม่ และมีผลในทางกฎหมายอย่างไร

๒. การบรรจุนักเรียนนายร้อยเข้ารับราชการในกรณีดังกล่าวโดยมิได้ขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรีจะเกิดสิทธิในการรับบำเหน็จบำนาญตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหารือของกระทรวงกลาโหม และได้ฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงกลาโหม (กรมกำลังพลทหารบก กรมเสนาธิการและกรมพระธรรมนูญ) ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีและสำนักงาน ก.พ.) และผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) แล้ว มีความเห็นดังนี้

ปัญหาในประเด็นที่หนึ่ง ที่ว่า กระทรวงกลาโหมจะสามารถบรรจุนักเรียนนายร้อยพจนานาฯ ลักษณะตรี เข้ารับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรย้อนหลังไปก่อนวันที่เสียชีวิตได้หรือไม่ และมีผลทางกฎหมายอย่างไร นั้น เห็นว่า กระทรวงกลาโหมได้กำหนดวิสัยฐานะของผู้ที่จะเป็นนายทหารชั้นประทวนและนายทหารชั้นสัญญาบัตรไว้ในมาตรา ๖^๑ และมาตรา ๙^๒ แห่งพระราชบัญญัติยศทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๙ ประกอบกับข้อ ๑๓^๓ และข้อ ๑๕^๔ ของระเบียบกองทัพบกกว่าด้วยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พ.ศ. ๒๕๒๗ ได้กำหนดให้นักเรียนนายร้อยที่สำเร็จการศึกษาสอบได้ชั้นปีที่สามและมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดจะได้รับประกาศนียบัตรเมื่อจำเป็นต้องพ้นสภาพความเป็นนักเรียนนายร้อย ทางราชการจะแต่งตั้งยศเป็นว่าที่ร้อยตรีและ

^๑ มาตรา ๖ ผู้ที่จะเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรนั้นต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยฐานะตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนดไว้ เว้นแต่ผู้ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นพิเศษ

^๒ มาตรา ๙ ผู้ที่จะเป็นนายทหารประทวนนั้น ต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยฐานะตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนดไว้ เว้นแต่ผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแต่งตั้งเป็นพิเศษ

^๓ ข้อ ๑๓ การสำเร็จการศึกษาของนักเรียนนายร้อย

๑๓.๑ นักเรียนนายร้อยที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรตาม ข้อ ๙.๒.๑ และมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด จะได้รับปริญญาตรีทางวิทยาศาสตร์

๑๓.๒ นักเรียนนายร้อยที่สอบได้ชั้นปีที่ ๓ ตามข้อ ๙.๒.๒ และมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดจะได้รับประกาศนียบัตร เมื่อจำเป็นที่จะต้องพ้นสภาพความเป็นนักเรียนนายร้อย

^๔ ข้อ ๑๕ การแต่งตั้งยศแก่นักเรียนนายร้อย

นักเรียนนายร้อยที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตามข้อ ๑๓ ทางราชการจะแต่งตั้งยศเป็น ว่าที่ร้อยตรี ให้ได้รับเงินเดือนตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหม และบรรจุเข้ารับราชการตามความต้องการของกองทัพบก

บรรจุเข้ารับราชการตามความต้องการของกองทัพบกโดยให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาดังกล่าวต้องสมัครเข้ารับราชการเป็นข้าราชการทหารตามข้อ ๖^๕ ของระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการบรรจุ การโอน และการบรรจุกลับเข้ารับราชการ พ.ศ. ๒๕๒๙ ส่วนการจะได้รับเงินเดือนในชั้นใดนั้น มาตรา ๑๐^๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑บัญญัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งข้อ ๑๕^๗ ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๓๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑ กำหนดให้นักเรียนนายร้อย ... ฯลฯ... ซึ่งสำเร็จการศึกษาสอบได้ชั้นปีที่สามให้ได้รับเงินเดือน ระดับ น.๑ ชั้น ๓

เมื่อนักเรียนนายร้อยพจนานถ ลักษณะศิริ ยังมีสถานภาพเป็นนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่สี่อยู่ในขณะที่ประสบอุบัติเหตุจมน้ำเสียชีวิตจากการเข้าช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนนายร้อยระหว่างทำการฝึกเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ เห็นได้ว่ายังไม่พ้นสภาพความเป็นนักเรียนนายร้อยหรือยังไม่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่จะได้รับประกาศนียบัตรว่าเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นปีที่สามตามความในข้อ ๑๓^๘ และข้อ ๑๕^๙ ของระเบียบกองทัพบกกว่าด้วยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พ.ศ. ๒๕๒๗ จึงถือไม่ได้ว่าเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาแล้วตามข้อ ๑๕ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๓๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑ และไม่อยู่ในสถานภาพที่จะสมัครเข้ารับ

^๕ ข้อ ๖ บุคคลที่สมัครเข้ารับราชการเป็นข้าราชการทหารจะต้องแสดงความจำนง โดยเสนอใบสมัครต่อหัวหน้าส่วนราชการที่ตนประสงค์จะเข้ารับราชการ พร้อมด้วยหลักฐานดังต่อไปนี้

๖.๑ ใบสมัคร สัญญาคำประกัน หากบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตรจะต้องมีสัญญาการเข้ารับราชการเป็นข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตรอีกด้วย ยกเว้นแพทย์รับทุนการศึกษาที่ได้จัดสรรมารับราชการในกระทรวงกลาโหม

๖.๒ หลักฐานแสดงวิทยฐานะ

๖.๓ สำเนาทะเบียนบ้าน หรือใบรับรองสัญชาติของผู้สมัคร และบิดามารดา

๖.๔ ใบสำคัญความเห็นของแพทย์ ทหาร ประจำการ (ผลการตรวจไม่เกิน ๖ เดือน)

๖.๕ ใบสำคัญทางทหาร (กรณีผู้สมัครเป็นชาย)

^๖ มาตรา ๑๐ การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการทหารโดยจะได้รับเงินเดือนในชั้นใด ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๗ ข้อ ๑๕ การบรรจุนักเรียนนายร้อย นักเรียนนายเรือ นักเรียนนายเรืออากาศ และนักเรียนนายทหารแผนที่ซึ่งสำเร็จการศึกษาแล้ว เข้ารับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรให้เป็นไปดังนี้

(๑) ผู้สอบได้ชั้นปีที่สาม ให้ผู้นั้นได้รับเงินเดือน ระดับ น.๑ ชั้น ๓

(๒) ผู้สอบได้ชั้นปีที่สี่ ให้ผู้นั้นได้รับเงินเดือน ระดับ น.๑ ชั้น ๔

(๓) ผู้สอบได้ชั้นปีที่ห้า ให้เป็นไปดังนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๘ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^๙ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

ราชการทหารอีกด้วย ดังนั้น กระทรวงกลาโหมจึงไม่มีอำนาจบรรจุนักเรียนนายร้อยพจนานาฯ เข้ารับราชการเป็นข้าราชการทหารตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑

อย่างไรก็ตาม สาเหตุที่นักเรียนนายร้อยพจนานาฯ เสียชีวิตเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ เกิดจากการเข้าช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนนายร้อยขณะทำการฝึก จึงถือว่านักเรียนนายร้อยพจนานาฯ เป็นผู้ถึงแก่ความตายเนื่องจากการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรมซึ่งทายาทจะมีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ไม่เกินห้าหมื่นบาทตามมาตรา ๕^{๑๐} และมาตรา ๘^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๔๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๖ ประกอบกับมาตรา ๗^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๔๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๕ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ และเนื่องจากข้อ ๑๔^{๑๓} ของข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยโรงเรียนทหาร พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดให้นักเรียนทหารที่มีอายุครบกำหนดขึ้นทะเบียนกองประจำการให้นับเป็นทหารกองประจำการ ดังนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมย่อมมีอำนาจแต่งตั้งยศ

^{๑๐} มาตรา ๕ ผู้ใดได้รับอันตรายหรือถูกประทุษร้ายจนพิการ เสียแขนหรือขา หูหนวกทั้งสองข้าง ตาบอด หรือได้รับการป่วยเจ็บซึ่งแพทย์ที่ทางราชการรับรองได้ตรวจแล้ว และแสดงว่าถึงทุพพลภาพไม่สามารถจะใช้กำลังกายหรือความคิดประกอบอาชีพได้ตามปกติ เพราะเหตุ

(๑) ช่วยเหลือราชการ

(๒) การปฏิบัติงานของชาติตามที่ได้รับมอบหมายจากทางราชการ

(๓) ปฏิบัติการตามหน้าที่หรือช่วยเหลือบุคคลอื่นตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด หรือ

(๔) ปฏิบัติการตามหน้าที่มนุษยธรรม ในเมื่อการปฏิบัติการณ์นั้นไม่ขัดกับคำสั่งโดยชอบ

ของเจ้าพนักงาน

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๑} มาตรา ๘ ในกรณีที่ผู้ได้รับอันตราย หรือได้รับการป่วยเจ็บ หรือถูกประทุษร้ายเพราะเหตุปฏิบัติการตามมาตรา ๕ ต้องถึงแก่ความตายเพราะเหตุานั้น ให้คณะกรรมการพิจารณากำหนดจ่ายเงินสงเคราะห์ตามที่เห็นสมควรให้แก่ทายาทของผู้ที่ตายตามบัญชีที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญที่ใช้บังคับอยู่ในเวลานั้น ภายในวงเงินที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๒} มาตรา ๗ เงินสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณากำหนดตามสมควรแก่เหตุการณ์และความทุพพลภาพ โดยให้จ่ายครั้งเดียวอย่างต่ำไม่น้อยกว่ารายละหนึ่งหมื่นห้าพันบาท และอย่างสูงไม่เกินรายละห้าหมื่นบาท

^{๑๓} ข้อ ๑๔ นักเรียนทหารผู้ใดมีอายุครบกำหนดขึ้นทะเบียนกองประจำการ ให้นับเป็นทหารกองประจำการตั้งแต่วันที่ขึ้นเป็นต้นไป

ให้กับนักเรียนนายร้อยพจนานาฯ เป็นว่าที่นายทหารสัญญาบัตรชั่วคราวได้ตามมาตรา ๗^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติยศทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบกับ ข้อ ๖^{๑๕} ของระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการพิจารณาบำเหน็จพิเศษในเวลาปกติ พ.ศ. ๒๕๒๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการพิจารณาบำเหน็จพิเศษในเวลาปกติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๙ และเมื่อได้วินิจฉัยปัญหาในประเด็นที่หนึ่งดังกล่าวแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยปัญหาในประเด็นที่สองแต่ประการใด

(ศาสตราจารย์พิเศษ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๕๕

^{๑๔} มาตรา ๗ การแต่งตั้งผู้ใดให้ว่าที่ยศนายทหารสัญญาบัตรชั้นใดชั่วคราว ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจแต่งตั้งผู้นั้นให้ว่าที่ยศสัญญาบัตรชั้นนั้นชั่วคราวได้

^{๑๕} ข้อ ๖ การเลื่อนชั้นเงินเดือนทหารซึ่งเสียชีวิต ทูพพลภาพ หรือพิการจนไม่สามารถรับราชการต่อไปได้ให้เป็นไปตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

๖.๔ เสียชีวิต ทูพพลภาพ หรือพิการ โดยอุบัติเหตุ เลื่อนได้ไม่เกิน ๓ ชั้น

สำหรับผู้ที่ได้รับการเลื่อนชั้นเงินเดือนตามวรรคหนึ่ง หากยังได้รับเงินเดือนต่ำกว่าระดับ ป ๑ ชั้น ๓ ก็ให้ได้รับเงินเดือนระดับ ป ๑ ชั้น ๓ และให้แต่งตั้งยศหรือเลื่อนยศเป็นสิบโท จ่าโท หรือจ่าอากาศโท